

TABORIŠČNIK

Štev. 102. Leto I. SPITAL NA DRAVI Petek 27. decembra 1946.

ZAGOVOR NADŠKOFA STEPINGA

V božični številki je celovška "Volkszeitung" prinesla stenogram Stepinčevega govora pred sodiščem, kakor ga je objavila zadnja številka švicarskega lista "Neueste Züricher Nachrichten". Govor, o katerem list pravi, da doslej še ni bil nikjer objavljen, se med drugim glasi:

"Nisem bil priljubljen niti pri Nemcih niti pri Ustaših, nisem bil nikakr Ustas in nisem jim prisegel, kakor so prisegli vaši uradniki, ki tukaj sede. Hrvaški narod se je po plebiscitu odločil za hrvaško državo; jaz pa bi bil ničla, ko bi hrvaškega naroda ne bil razumel, ki je bil v stari Jugoslaviji zaslužjen. Rekel sem, da Hrvatim ni bilo mogoče napredovati v vojski ali biti sprejet v diplomacijo, če niso spremenili svoje vere ali pa se oženili z drugoverko. To je resnični temelj in ozadje mojih pridig in okrožnic. Kar sem o pravicah hrvaškega naroda, o svobodi in neodvisnosti govoril, je vse v skladu z načeli zaveznikov, ki so obsežena v Jalti in v atlantski karti. Če imajo po teh sklepih vsi narodi pravico do svoje neodvisnosti, zakaj naj bi bil od te pravice izključen hrvaški narod. Sveta Stolica je tolikrat naglašala, da imajo tudi mali narodi pravico do svobode. Zdaj pa naj bi katoliškemu škofu in metropolitu bilo prepovedano usta odpreti? Če moramo pasti, bomo padli, ampak le zato, ker smo storili svojo dolžnost.

Obtežujete me kot sovražnika države in ljudske uprave. Danes priznavam vašo vlado. Kdo pa je poprej bil zame vlada? Ponavljam, da ste vi zame vlada šele od 8. maja 1945; pred tem dnevom meni niste nič pomenili. Kje na svetu je komu mogoče dvema gospodoma služiti; vem v gozdovih in onim v Zagrebu? Ali naj se podvržem vladi pučista Simoviča, kakor jo vi imenujete - begunski vladi v Londonu ali oni v Jeruzalemu ali vaši v gozdovih ali oni v Zagrebu? Ali je sploh mogoče dvema gospodoma služiti? To ni mogoče niti po katoliški moralki, niti po mednarodnem niti po splošno veljavnem človeškem pravu. Tukajšnje vlade pač nismo mogli enostavno ignorirati, čeprav je bila ustaška, kot je bila pač tukaj. Vi pa imate pravico me zasliševati in klicati me na odgovornost šele od 8. majnika 1945.

Za moje tak o imenovane teroristične zločine, ki mi jih očitate, nimam prav nobenih dokazov. Tudi vam od vsega tega nihče besedi ce ne verjame. Moja vest je čista, kar nisem hotel ničesar ukreniti zoper neč. Zato grem lahko mirno v večnost. Obtoženi zagrebški nadškof more in je pripravljen za svoje prepričanje ne le trpeti ampak tudi umreti. Sam predsednik Bakarič je dejal duhovniku Milanoviču: "Prepričani smo, da za vseni temi dejanji stoji nadškof, toda za to nimamo nobenega dokaza." To zame dovolj govori.

Nato je nadškof govoril o smrti in obsodbah raznih duhovnikov in redovnikov nakar je zaključil:

"Škandal je trditi, da Cerkev nikjer ni bolj svobodna kakor pri nas. Vi ukazujete, da je uradni nauk tisti, ki pravi, da je človek iz opice nastal. Morebiti ima kdo tako željo. Vendar ne moremo sprejeti take uradne teorije kakršne danes noben učenjak na svetu več ne zastopa. Po vaših nazorih je materijalizem edini znanstveni sistem. To pa pomeni: Boga in krščanstvo zavreči."

PAPEŽEV BOŽIČNI GOVOR V SLOVENŠČINI

BOŽIČNI GOVOR, KI GA JE SV. OČE GOVORIL ZA BOŽIČNE PRAZNIKE DNE 24. DECEMBRA OB 11 DOPOLDNE IN KI GA JE ODDAJAL Vatikanski Radio, bo Vatikanska oddajna postaja oddajala v slovenščini danes dne 27. decembra ob 5.55 popoldne na valovih 50.48,47. NA TO OPOZARJAMO SVOJE ROČAKE!

PRUSIJA JE RUSKA

Agencija United Press poroča iz Moskve: "Kakor piše moskovska "Pravda", je v teh 18 mesecih, odkar je Rdeča armada pregnala Nemce, na Vzhodno Prusko prišlo mnogo tisoč ruskih državljanov. S tem pa so se tam zgodila velike spremembe. Mesto Königsberg se zdaj imenuje Kaliningrad. Ruski naseljenci dobe brezplačno hiše in gospodarska poslopja na deželi ter od države bančne kredite, če jih žele. Prav tako država plača prevozne stroške za prevoz ruskih kmetov. Iz notranje Rusije se je v Kaliningrad preselilo že mnogo industrijskih delavcev. Obratovati so začele že razne tovarne, med njimi velika tovarna železniških vagonov, ladjedelnice in elektrarna v Kaliningradu. Tudi v mestu Pravinski /ki se je poprej imenovalo Friedland/, sta začeli spet delovati dve tovarni. Doslej je bilo odprtih 149 ruskih šol poleg 30 nemških.

NOVE IZNAJDBE

Agencija INS poroča iz Moskve: V moskovskem radiu je bile pred kratkim povedanih nekaj zanimivih podrobnosti o novi iznajdbi, katera omogoča, da avtobusi in osebni avtomobili lahko vozijo brez motorjev. Mesto motorjev poganja ta vozila električna sila, ki je napeljana v kabljih pod cestno površino. Iznajditelj leningrajski profesor Babat pravi, da ta kabel nad cesto ustvari elektromagnetično polje, ki imajo nekako 3 in pol metra v premeru. V avtomobilu je sprejemnik, ki sprejema električno energijo ter jo spreminja v mehanično energijo. Te visoke frekvenčne kable bodo kmalu začeli vzidavati pod dve najvažnejši avtomobilski cesti, ki vozita v Moskvo.

Ista agencija poroča iz Pittsburga v Ameriki: Z Ogrskega došli fizik Josef Fedor je 22. decembra v Pittsburgu naznanil, da je izumil novo svetilko, ki jo magnetično polje užge, da sveti. Ta sveteča se svetilka nima v sebi prav nobene žice in ne potrebuje nobenega oskrbovanja. Prednost tega novega svetila je v tem, da nikoli ne dogori, ker nima nobenih napeljav.

Agencija United Press poroča iz Washingtona 23. decembra: Ameriški sosvet za letalsko tehniko je razložil razvoj izstrelka, ki ga je mogoče na daljavo uravnjavati. Izstrelek poganja raketna sila ter ima v sebi merilne naprave, ki same delujejo. Izstrelek je podoben staremu nemškemu orožju "V1". Pri poskusih je dosegel brzino 970 kilometrov na uro. Tehta 300 kil. Preden ga izstrele, ga s posebnimi merilnimi napravami naravnajo na določeni cilj. Te merilne naprave, ki so zelo občutljive za svetlobo, glas in vročino, potem s temi sredstvi uravnjavajo, da zanesljivo zadenejo.

ANGLIJA IN POLJSKE VOLITVE.

Uradna izjava britanskega zunanjega urada v svojem odgovoru na nenavadno ostro poljsko noto naglašja, da Anglija nikakor ne more spremeniti svojega stališča glede na poljske volitve. Potsdamski in jaltski sklepi dajo Veliki Britaniji kot podpisnici teh sklepov pravico, da zahteva izvedbo svobodnih volitev na Poljskem.

BEGUNSKO VPRAŠANJE OBRAVNAVAMO

Zdi se, da je zadnje čase begunsko vprašanje stopilo v ospredje človekoljubnega zanimanja pri plemenitih možih raznih narodov. V tem nas pravičujejo razna poročila, ki jih beremo v listih.

LORD BEVERIDGE IN LORD JOWITT
V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

Pretekli teden smo poročali, da je v britanskem parlamentu govoril sloveči angleški sociolog lord Beveridge, ki je naglasil, da bi bilo treba jugoslovanske begunce naseliti v Eritreji ali v kaki drugi državi. Dunajska "Weltpresse", ki jo izdaja britanska informacijska služba, dne 21. decembra o tej parlamentarni seji prinaša daljše poročilo, v katerem se med drugim po besedilu agencije BBC tako la glasi:

"V britanski spodnji zbornici so obravnavali, kaj naj se zgodi s stotisoči beguncev v Evropi. Debato je začel lord Beveridge, ki je naglasil potrebo, naj se takoj kaj primernega ukrene, da se spet včlanijo v družbo tisti brezdomci, ki bi vrnitev v domovino za nje bila nemogoča ali nevarna. Predlagal je, naj bi brezdomce zaposlila britanska inostranija. - Glavni vladni govornik lord Jowitt je izjavil, da je begunsko vprašanje svetovno vprašanje, ki ga ne more rešiti samo Velika Britanija. Velika Britanija je že veliko storila za rešitev tega vprašanja. Lord Jowitt je naglasil, da je Velika Britanija teh misli, da nihče s silo ne sme biti poslan domov. V nemških taboriščih je mnogo ljudi, ki so sklenili, da se ne bodo vrnili v domovino, ne da bi natanko vedeli, kakako je tam. Da bi jim omogočili o tem dobiti podatke ter tako ustvariti možnost svobodne odločitve, so bila v Nemčiji ustanovljena taborišča, kjer ti brezdomci dobivajo podatke o resničnih razmerah v domovini. Lord Jowitt je povedal, da je v britanski coni v Nemčiji 400.000 brezdomcev. Velika Britanija je uredila, da bodo v Evropo poslani posebne misije, ki naj pretresejo, kako bi čezmorske dežele mogle pomagati pri reševanju tega vprašanja."

"Weltpresse" od 22. decembra pa prinaša iz Londona v tej zvezi še to le poročilo: "Včeraj se je lord Beveridge, ki je bil pravkar obiskal UNRRA-ina begunska taborišča, v spodnji zbornici pečal s trditvami, češ da "strahovanje" in "teror" preprečujeta, da se ti ljudje ne dajo repatriirati. Lord Beveridge je izjavil, da se s takimi trditvami ne splača ukvarjati se. Nato je naglasil: "Najsi bi bili poskusni, da bi te ljudi pregovorili k vrnitvi, še tako uspešni, da bi sodelovali pri obnovi Poljske, baltskih republik in Jugoslavije - vendarle pa velja dejstvo, da jih je med njimi mnogo, ki so novim vladam svojih dežel nespremenljivo sovražni. Bilo bi v interesu Evrope, kakor tudi v njihovem interesu, da bi ti ljudje kje drugje dobili svoje nove domove in novo delo."

"MILIJON BEGUNCEV ČAKA!" V krščansko-socialnem francoskem listu "Temoignage Chretien" od meseca decembra beremo pod gorenjim naslovom ta le res krščanski članek o begunskih, ki ga v informacijo tudi prinašamo, da vidimo, kako krščanski svet begunsko vprašanje presoja:

"En milijon čaka, brez domovine in brez domačega ognjišča, moški, ženske in otroci, po kašarnah ali po taboriščih so nastanjeni, po Nemčiji, v Avstriji, severni Italiji. Poldrugo leto po zmagi še pričakujejo svojega osvobojenja. Ujetniki? Niso niti to! Pridoli so jim ime "preseljene osebe". To je kaj nedolžno ime, precej abstraktno, ki domišljije ne ogreje in je ne gane. Prav za prav kar primerno ime. O njih ne govore mnogo. Stopamo v dobo molka. Molka, ki je sestavljen iz strahu, politične zahrbtnosti in, kar je še hujše, večkrat tudi iz revnodušnosti. To je molk sokrivde."

Treba pa je povedati, da begunsko vprašanje ni politično vprašanje. Iz njega se razvija prilika za najbolj živehne boje za vpliv, ko bi to lahko bila prilika za najbolj bratsko sodelovanje. Ali je kje kakor bolj vzpodbudna naloga, boljša vzpodbuda za skupno delovanje kakor je ta, en milijon ljudi rešiti obupa? Ti ljudje so po večini žrtve. Utegne sicer med njimi biti kak agitator, nekaj nezaželjenih, morebiti celo nekaj izdajalcev: toda koliko med enim milijonom? - Naj se izvrši strog izbor med njimi! In ko bodo izločeni najbolj krivi in najbolj razkričani, potem pa z drugimi vsaj tako dobro ravnajte, kakor ravnate z Nemci, z našimi in njihovimi prejšnjimi sovražniki. Nekateri so prišli le iz nacističnih taborišč, da so ob smehljaju svojih prejšnjih stražnikov lahko stopili v zavezniška taborišča. Saj vemo, da internacijsko taborišče ni nobeno koncentracijsko taborišče, vendar le pa - dasi je pripor materialno miloščji, je moralno prav tako težak. Kakšne nade jim ostajajo v resnici?

Med njimi je 150.000 Judov, ki jim Angleži ne morejo dovoliti, da bi šli v Palestino, v svojo domovino pa, kjer se vznemirljivo razvija močno antisemitsko gibanje, pa se ne morejo vrniti.

Balti /250.000/ in Poljaki /kakih 400.000/ vkljub najrazličnejšim pritiskom po večini odklanjajo vrnitev domov. Jamstva, ki jim jih ponujajo, se jim ne zde zadostna. In podarjeni paket z živili za 60 dni nikakor ne odvaga rizika vrnitve. Sicer pa so zavezniki doslej sprejeli le smešno malo naseljencev.

Kaj bo zdaj? Ti ljudje, ki bi v tem svetu, kateremu tako manjka delovnih rok, bi bili lahko dragocena pomoč, zdaj pa so le breme, ki bi se ga vsakdo rad odkrižal.

Za Sovjetsko zvezo je vprašanje kaj preprosto: Vsi se morajo vrniti v svoje domače dežele. Če se nočejo, so fašisti in zato ni več vzroka, da bi se za nje brigali. Po naših mislih pa naj bi človek imel prostost, da odkloni alternativo, ki se v resnici le prevečkrat glasi: "Depertacija ali beda". Begunci imajo pravico živeti. Imajo pravico, od nas zahtevati učinkovito varstvo in pomoč.

Zdi se, da bi Argentina sprejela 120.000 teh ljudi /ampak kdaj?/, Venezuela, Paragvaj, Kolumbija, Libanon, južna Afrika bi jih tudi nekaj sprejele. Morebiti se bodo tudi Združene države odločile dati dober vzgled, in Anglija bo končno tudi Jude sprejela v Palestino. Treba pa je hiteti. UNRRA, ki se je za nje brigala, bo izginila in zdaj se samo še pogovarjajo, katera organizacija bo sprejela za nje skrb. Denar? Saj ga je dobiti za vojsko, transportne ladje? Saj so za prevažanje blaga. Ta taborišča morajo težiti našo človeško in krščansko vest. Spadamo med tiste, ki nikoli ne bodo zadovoljni s kakim razsodiščem in krivico. Ko se tako pomenjukujemo in barantamo, čaka stotisoče ljudi. Tudi te božične praznike bodo preživeli v taboriščih. Ninamo pravice govoriti o demokraciji, o atlantski karti, o temeljnih svoboščinah in o spoštovanju do človeka, če za nje ne bomo nič storili. Ali pa je to le svetohlinstvo. In zraven tega še zločin!"

ŠIVANKE ZA ŠIVALNI stroj takoj kupim. Ponudbe na upravo Taboriščnika ali bar. 13, lutkarna.

GOSPODIČNA ANGELIKA /rodb. ime ni znano, svoječasno v službi Rožman, št. Vid nad Lj., naj se javi v naši upr., kjer jo čaka pismo.

SNEŽKE nove zamenjam ali prodam za čevlje št. 39. Bar. 8/15.

ROKAVICA - izgubljena od ambul. v taborišče. Vrniti v bar. 8/8.

NAJDENA je voln. rokavica. Dobi se v bar. 46.

NAŠEL se je rdeč svinčnik, dobi se v bar. 38/1.

V CERKVI so se našle rokavice. Dobe se v bar. 38.

NEKDO je izgubil DOZO z 1 cigaro, Dobi se v naši upravi.